

Pohjois-Iin Sanomat

3/2013

Kutsu Pohjois-Iin kyläyhdistyksen syyskokoukseen

Tervetuloa kyläyhdistyksen syyskokoukseen keskiviikkona 13.11. klo 18 alkaen Pohjois-Iin koululle. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja hyväksytään kyläsuunnitelma vuosille 2014-2019.

Tilaisuudessa on kahvitarjoilu.

*AURINKOISTA
SYKSYÄ!*

ESITYSLISTA

- 1 § Kokouksen avaus
 - 2 § Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja tarvittaessa kaksi ääntenlaskijaa
 - 3 § Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
 - 4 § Hyväksytään kokouksen työjärjestys
 - 5 § Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsen- ja kannatusmaksujen suuruudet seuraavalle kalenterivuodelle
 - 6 § Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen muut jäsenet erovuoroisten tilalle
 - 7 § Valitaan toiminnantarkastaja ja varatoiminnantarkastaja
 - 8 § Päätetään hallituksen jäsenten ja toiminnantarkastajan palkkioista
 - 9 § Valitaan edustaja/edustajat muihin järjestöihin
 - 10 § Käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat
- ♦ Pohjois-Iin kyläyhdistys ry:n kyläsuunnitelman hyväksyminen vuosille 2014-2019

Mikäli yhdistyksen jäsen haluaa saada jonkin asian yhdistyksen kevät- tai syyskokouksen käsiteltäväksi, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti hallitukselle niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Hiastinhaaran laitumen hoitosuunnitelma

Pohjois-Iin kyläyhdistys on hakenut Hiastinhaaran luontopolkualueen arvokkaiden perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aittamiseen ELY-keskukselta Ei-tuotannollisten investointien tukea vuosille 2013-2014 noin 5000.00 € ja Perinnebiotooppien hoidon erityistukea vuosille 2014-2019 noin 13 000.00 €. Haettava pinta-ala on yht. 5.6 ha ja kyseessä on Natura-verkostoon kuuluva luonnonsuojeluun varattu yksityinen suojelualue. Perinnebiotooppi on alue, jota niitto- ja laiduntalous on muovannut ja maisemalaidunnuksen yhtenä tavoitteena on nimenomaan vähentää alueen rehevöitymistä ja tulos näkyy parhaiten parin vuoden jälkeen.

Laidunalueesta olemme tehneet vuokrasopimukset maanomistajien kanssa sekä pohjoisiiläisen lampurin Emilia Hiltusen kanssa. Kokonaisuudessaan hoidon tavoitteena on paikallisen luonnon monimuotoisuuden edistäminen, eliölajiston elinmahdollisuuksien lisääminen, niittykasvillisuuden palautuminen sekä luontopolkualueen maiseman elävöittäminen. Hoidettu alue palvelee niin pohjoisiiläisten kuin koko Iin kunnan asukkaiden ympäristökasvatusta ja virkistystä.

Ympäristön luvanvarainen puuston alkuraivaus noin 1.3 hehtaarilta aloitetaan heti kun myönteinen lupapäätös on saatu, kuitenkin

viimeistään keväällä 2014 ja lampaat siirretään raivauksen ja aittamisen jälkeen alku-

kesällä 2014. Sopiva lampaiden määrä alueelle on aluksi 20-30 lammasta ja sen määrää voidaan säätää myöhemmin sen mukaan, miten alue kehittyy ja syömistä lampaille riittää. Emilia Hiltusen tila sijaitsee lähellä laidunmaata, jolloin myös eläinten kuljetus ja valvonta ovat helppoa. Iin kunta on luvannut hankkeellemme "puskurirahoituksen", koska ELY:n myöntämät rahat tulevat jälkikäteen maksatushakemusten perusteella.

Hiastinhaaran laitumen hoitosuunnitelma on osa Hiastinhaaran luontopolkualueen investointihanketta, jota Iin kunta hakee uuden ohjelmakauden avauduttua alueen palvelurakenteiden uusimista varten.

Pohjois-Iin kyläyhdistys kiittää Iin kuntaa, maanomistajia ja lampuria yhteistyöstä!

Ajankohtaista syksyllä

Syksyn Sävel –yhteislaulutilaisuus Navettarannassa

Perjantaina 27.9.2013 klo 18.00-19.00 yhteislaulutilaisuus Hiastinhaaran Navettarannassa, jonka jälkeen makkarapaistoa Hiastinlahden laavulla. Säestäjinä toimivat pohjoisiiläiset Maria-Liisa Halonen ja Arvo Viinamäki. Kyläyhdistys tarjoaa makkarat ja mehut. Huomioithan säävarauksen !

Pysäköintipaikkoja alueella on rajoitetusti, pyöräillen ja veneellä on myös mahdollista saapua paikalle.

Ajo-ohje:

Hiastinlahdelle pääsee ajamalla Iin keskustasta E4-tietä pohjoiseen n. 3 km, kunnes länteen kääntyy Kantolaan vievä tie. Sitä ajetaan noin 1.8 km, josta lähtee tie vasemmalle, viitta Lintutorni 1 km ja Hiastinkuja.

Kuva: Anita Sievänen

Naisten jumppa alkanut

Naisten jumppa on alkanut taas Pohjois-Iin koulun liikuntasalissa **maanantaisin klo 19.00 -20.00**. Vetäjänä toimii Eila Fäldt ja jumppamaksu syyskaudelta 2013 ja kevätkaudelta 2014 on 10.00 €, joka on samalla myös kyläyhdistyksen jäsenmaksu.

Muistetaan nopeusrajoitukset

Lomat ovat loppuneet ja lapsia on liikenteessä paitsi aamulla ja iltapäivällä, myös iltaiikaan. Kavereiden kanssa eivät vanhempien varoitukset tiellä liikkumisesta pysy aina mielessä.

Tämä on syytä meidän aikuisten muistaa autolla liikkessamme. Aina tuntuu olevan kiire; töihin ,

kauppaan, harrastuksiin, kotiin. Muistetaan nopeusrajoitukset ja ennen kaikkea se, ettei kenenkään kiire ole tärkeämpi kuin lasten turvallinen kulkeminen!

Pohjois-Pohjanmaan kyläpäivät 21.-22.9. Oulussa

"Kylät Oulussa"-Pohjois-Pohjanmaan kyläpäivät järjestetään tänä vuonna **Oulussa la-su 21.-22.9.2013**. Päivien järjestäjänä on Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry. Tapahtuma on kaksipäiväinen, lauantaina Toppilan Möljällä tuodaan esille kylien omaa toimintaa, ruokaa kyliltä, maakunnan parhaat kyläteatterit esittäytyvät jne. Lauantain ohjelmaan kuuluu myös valinnainen kiertojelu; joko tutustuminen Kempeleen kyliin, Joni Skiftesvikin Martinniemeen tai Oulujoen alueeseen Oulusta Muhokselle.

Lauantain iltaohjelmassa "Isyyspakkaus" -komedia ja buffet-ruokailu Teatteri Riossa. Maksu 53 €. Sunnuntaina Kylpylähotelli Edenissä on vuorossa seminaari aiheena : "Kuuluuko kylien ääni muuttuvassa kuntakentässä" ja "Liiketoiminnalla kylät kukoistamaan".

Kyläpäivien omavastuuhintaa kahdelta päiväältä on 40.00 €/hlö, joka sisältää 1 x kiertojelun lauantaina, majoituksen (2 hh), kylpylän/kuntosalin käytön, aamiaisen ja kokouskahvin sunnuntaina. Osallistuminen ilman majoitusta 20 €.

Tervetuloa mukaan, ilmoittautumiset ja lisätietoja www.pohjoisiinkylayhdistys.fi tai Anitalle puh. 0400-461880.

Kiitokset PVO:lle raivauksista

PVO-Vesivoima Oy on suorittanut jälleen Hiastinhaaran pajukon raivauksen 4-tieltä Purotielle asti, toisen puolen ovat lupautuneet raivaamaan maanomistajat. Toinen puoli eli 4-tieltä näkymäalue Hiastinlahdelle päin on kyläyhdistyksen hoidettava ja olemme pyytäneet raivauksesta tarjoukset rahoitusta varten.

Kiitokset kunnostajille!

Näin komia on kunnostettu Hiastinhaaran laavun puuliiteri, kiitos korjaajille Miettusen Jussille ja Välikankaan Raimolle ja puutavaran lahjoittajalle Mähösen Jounille !

Liiteri on myös täynnä puita, kiitos Jussin ja Raimon.

Tämän lehden aineistosta vastasi Anita Sievänen, toimituksesta ja taitosta Leena Tiiro, kunnassa monistettiin ja hallituksen jäsenet jakoivat postilaatikoihin 430 kappaletta. Kannen kuva Jukka Sassi. (Kalasääksi Hiastinlahdella)

Kreivin aikaan

Pertti Huovinen

Suomen kenraalikuvernöörinä oli 1600-luvulla kahteen otteeseen ruotsalainen valtiomies, sotilas ja kreivi Pehr, suomalaisittain Pietari, Brahe vuosina 1637–1640 ja 1648–1654. Vaikka Suomessa olo vuosia on noinkin vähän, ehti Pietari Brahe vaikuttaa merkittävästi moniin asioihin. Hän matkusteli paljon kreivikuntansa eri osissa ja pyrki perehtymään asioihin ja olosuhteisiin, joissa kansa eli. Pietari Brahe kehitti Suomen alueen hallintoa, perusti kymmenen kaupunkia, muun muassa salon (nykyinen Raahe), Kajaanin ja Kuopion. Kreivikautensa päätteeksi hän saattoi tyytyväisenä todeta: ”Minä olin maahan ja maa minuun tyytyväinen”. Koska Pietari Brahen aikaa on hyvällä syyllä pidettävä hyvänä aikana suomalaisille, on ihan oikein jäänyt elämään sanonta ”kreivin aikaan”, kun tarkoitetaan tuleamista sopivaan aikaan.

aikanaan myös Pohjois-Iitä. Merkittävä uudistus oli Tukholmasta Pohjanlahden ympäri Turkuun johtavan Rantamaantien ”Gamla strandvägen” kunnostaminen. Tie oli 1600-luvulle tultaessa Iin kohdalla pääasiassa talvitie ja sulan maan aikaan vain hyvä ratsupolku, tuskin lainkaan pyöräajoneuvoin ajettavissa. Valtakunnan hallinnon tehostuessa 1600-luvulla hyvien liikenneyhteyksien tarve kasvoi ja 1620-luvulle tultaessa Rantamaantie saatiin jo Korsholman linnan ja Oulun välillä paljon entistä parempaan kuntoon. Maaherra Johan Graan saattoi vuonna 1668 ilmoittaa hallitukselle, että tie oli Vaasasta Ouluun kärryin kuljettavassa kunnossa.

Sen sijaan Iistä Länsipohjan Luulajaan tie oli huonompi eikä täysin kelvannut pyöräajoneuvoin kuljettavaksi. Maaherra selitti tämän johtuvan pääasiassa Iin ja Kemin talonpoikien köyhyydestä, mikä esti heitä pitämästä tietä hyvässä kunnossa, osaksi taas siitä, että kaikki kulkivat Iin ja Luulajan väliä kesällä meritse, mikä vähensi tietä kohtaan tunnettua kiinnostusta. Vuonna 1681 valitti maaherra Wrangel Iin käräjillä, että ”matkustaja pääsee eteenpäin vain hyvin vaivalloisesti”. Hän huomautti toki olevansa itse vastuussa siitä, että jos vaikka kuningas kulkisi tietä.

Tiestö kuntoon

1600-luvulla alettiin kehittää määrätietoisesti Ruotsin itäisten maakuntien infrastruktuuria. Pietari Brahe oli niissä asioissa hyvin aloitteellinen. Monet parannukset koskivat

Rantamaantiestä ei ole säilynyt yksityiskoh-
taisia teknisiä tietoja, mutta viranomaisten
tavoitteista ollaan paremmin selvillä. Poh-
janmaan maaherra vaati vuonna 1652, että
tiestä oli tehtävä kymmenen kyynärää (noin
4-5 m) leveä ja sen molemmin puolin oli
kaivettava kaksi kyynärää leveät ja puoli
kyynärää syvät ojat. Lienevätkö nykyiset
Hiivalan- ja Kantolantiet täyttäneet vaati-
mukset, sitä emme tiedä.

Rantamaantiellä oli suurena hankaluutena
monien jokien ylittäminen, varsinkin kun tie
kulki lähellä rannikkoa, missä joet ja purot
ovat leveimmillään. Purojen ja pienehköjen
jokien yli rakennettiin aikaa myöten siltoja.
Oli kuitenkin muutamia isoja jokia, joiden
yli ei voitu 1600-luvun tekniikan varassa ra-
kentaa siltaa jokien leveyden ja vuolauden
takia, vaan ylikulkuun oli käytettävä lauttaa
eli lossia. Iijoen lautasta annettiin käsky
vuonna 1641, mutta sitä ei ehkä otettu to-
desta huonon ajan takia, koska määräys tois-
tettiin Iin pitäjälle kuusi vuotta myöhemmin.
Tällä kertaa lautta rakennettiin, koska se to-
dettiin vuonna 1658 vanhaksi ja kelvotto-
maksi. Uusi lautta luvattiin rakentaa saman
vuoden keväällä käyttöön otettavaksi. Pentti
Virrankoski mainitsee Pohjois-Pohjanmaan
ja Lapin maakuntahistoriassa, että lautta oli
Pohjois-Iin Päckilän talon luona. Päckilän
talo sijaitsi Veijolassa ja talon sijaintiinsa
nähdessä outo nimi johtuu siitä, että Päckilän-
kankaalla asunut Paavo Antinpoika Päckilä

oli perinyt talon äitivainajansa isoisän testa-
mentilla. Karhunsaaressa Veijolassa olevan
talon nimeksi tuli uuden isännän mukaan
Päckilä. Myöhemmin se muuttui Veijolaksi.

Rantamaantie oli ilmeisesti 1600-luvun lo-
pulla koko pituudeltaan pyöräajoneuvoin
kuljettavassa kunnossa. Pohjois-
Pohjanmaan muut tiet olivat sen sijaan joko
talviteitä, jotka eivät kaivanneet muuta hoi-
toa kuin kaatuneiden puiden poistamista, tai
sitten ratsuteitä, joita oli vetisissä kohdissa
tavalla tai toisella silloitettava. Tavaraa täl-
laisilla teillä saattoi kuljettaa etupäässä tal-
visin – kesällä vain pieniä erinä taakkahevo-
sen selässä. Iissä Rantamaantie siis ylitti Ii-
joen Haminasta Veijolaan lautalla. Sen jäl-
keen tie kiersi Hiivalanniemen ja ylitti
Hiastinhaaran hieman nykyistä maantietä
lännenpää. Paikalla oli puinen silta, joka
usein purettiin kevättulvan tieltä. Joskus
tulva tuli yllättäen ja vei sillan mennessään.
Virkkulasta Rantamaantie jatkoi nykyisen
Kantolantien seutuvilla Muhojen yli Olha-
vaan nykyisen Seljänperäntien kautta. Virk-
kulasta lähti talvitie/ratsupolku kohti Pudas-

järveä Iijoen rantaa pitkin Siuruanjokisuulle ja sitten Siuruanjokivartta Pudasjärvelle.

Teiden kunnossapito oli kruunun viranomaisten organisoiman talonpoikain työn varassa. Ylimpinä valvojina olivat maaherra ja etenkin kruununvouti, joka käräjillä kivisteli rahvasta ja paikallisia virkamiehiä tieasioissa. 1600-luvun puolivälin jälkeen tuli Iihin siltavouti, jolle maaherra antoi valtakirjan. Siltavoudin tehtävänä oli muun muassa teiden kunnan valvonta ja tietöiden johtaminen. Kunkin pitäjän talonpojat joutuivat pitämään huolen Rantamaantiestä siltoineen ja lauttoineen omalla alueellaan. Iissä sitoutuivat pitäjän ala- ja yläjuoksun talonpojat vuonna 1658 kustantamaan siitä alkanen vuorotellen uuden lautan Iijoelle edellisen tultua käyttökelvottomaksi.

Olipa Rantamaantie missä kunnossa hyvänsä, kulki sitä pitkin Pohjois-Iinkin läpi arvokastakin porukkaa. Ruotsin kuningas Kaarle IX matkusti Rantamaantietä rekipelillä helmikuussa 1602 Suomesta Ruotsiin. Hän sai samalla reissulla ajatuksen määrätä perustettavaksi Oulun kaupungin. Kaarle lienee

matkan varrella keskustellut alamaistensa kanssa näiden toiveista ja huolista. Ehkäpä Iissäkin. Maaliskuussa 1614 taas Kaarlen poika, nuori kuningas Kustaa II Adolf matkusti samaa tietä Ruotsista Etelä-Suomea kohti. Hänen ajaessaan seurueineen pohjoisen voutikunnan läpi rahvaan edustajat jättivät hänelle valituksen veroista ja muista julkisista rasituksista sekä erinäisistä viranomaisten toimista. Kun kuninkaan suuren seurueen matkakustannuksiin kannettiin raskas ylimääräinen apuvero, talonpoikien tunteet lienevät olleet vähän sekavat vierailun suuresta kunniasta huolimatta. Kuinka suurella joukolla lienevät pohjoisiiläiset olleet tienposkessa talvipakkasessa ihmettelemässä kuninkaallisia?

Ainakin Raippaluodossa Kustaa II Adolfin kerrotaan antaneen paikallisille talonpojille verovapauden ja vapauden sotapalveluksesta, koska nämä olivat tunnollisesti hoi-taneet valtion postiliikenteen Merenkurkun yli. Valitukset toivat ainakin siellä helpotuksia.

Ote Pohjois-Iin tulevasta kyläkirjasta

Yhdistyksemme suurin tulonlähde vuositasona on jäsenmaksut, joilla maksamme yhdistyksen monet kiinteät kulut kuten nettisivut, kesäkukat risteykseen, stipendit, salivuokran, palkkiot, toimistotarvikkeet, lehti-ilmoitukset, talkoot jne.

VUONNA 2013 JÄSENMAKSUMME ON 10 €/TALOUS

Kannatusmaksu 20 €/henkilö ja 100 €/yritys.

Oulun Osuuspankki Iin konttori FI26 5350 0240 0104 67